เทคนิคการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลเมืองดี
Teaching Techniques on Human Rights and Citizenship

พระเอกรัตน์ มหามงฺคโล (มาพะดุง)
พระเรืองเดช โชติธมฺโม
กิตติคุณ ด้วงสงค์
วิทยาเขตสุรินทร์

บทคัดย่อ

สิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนย่อมมีมาตั้งแต่เกิด เพื่อความเท่าเทียมกันระหว่างมนุษย์และ เพื่อให้มนุษย์ต้องปฏิบัติต่อกันอย่างเคารพ ดังนั้นหลักความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนจึงควรได้รับการชำระให้ บริสุทธิ์ปราศจากอคติอันคับแคบและแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเช่นเดียวกับจิตใจมนุษย์ การเป็นพลเมืองดีจะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสันติสุขเพราะคนในสังคมจะช่วยกันรักษาความสงบ เรียบร้อย และร่วมกันพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า หลีกเลี่ยงความขัดแย้งในสังคม พลเมืองที่ดีจะปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่พลเมืองที่ประพฤติไม่ดีในด้านการเสียสละต่างๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ เทคนิคการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนและการเป็นพลเมืองดีครูให้ความรักแก่นักเรียน พร้อมๆ ไปกับเนื้อหาวิชาเรียน ครูควรแนะนำวิธีเรียนรู้ให้แก่เด็กแก่เยาวชน

คำสำคัญ : เทคนิคการสอน, สิทธิมนุษยชน, ความเป็นพลเมืองดี

Abstract

Human right is the right of every human being since birth. It is the rights for equality among humans and also to enable humans to treat each other respectfully. So the idea of human rights should be purified from being bias, narrow minded and divisible, like the human mind. In order to do so, there must be good citizenship together with the social coexistence in peace. All people in the society will help maintain peace, develop better society, avoid conflicts in society. Moreover a good citizen will act as an example to the misbehaved citizens. They will sacrifice for the benefit of the public and the nation. In Teaching techniques for human rights and good citizenship, teachers must give love for students along with the content of the course. Finally, teachers should teach children how to learn.

Keywords: Teaching Techniques, Human Rights, Good Citizenship

บทนำ

โลกทุกวันนี้ต้องยอมรับว่ายิ่งวัตถุเจริญขึ้นมากเท่าใดจิตใจของคนก็ต่ำลงอย่างเห็นได้ชัด คือ ไม่มีมโนธรรมและคุณธรรม เช่น ข่าวที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ นักเรียนตีกัน ฆ่ากัน หรือ การปล้นฆ่าประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินทั้งๆ ที่นโยบายของรัฐบาลมีการปราบปรามการทุจริตคอรัปชั่นรวมทั้งปราบปรามผู้ที่ทาผิดกฎหมายต่างๆ อย่างเคร่งครัด มนุษย์มีอิสรภาพในการกระทาทุกอย่างบนพื้นฐานของกฎหมายถ้าหากว่ามนุษย์มีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจก็จะทาให้มีความสุขในชีวิต

การที่จะทำชาติให้เจริญสิ่งที่ควรปฏิบัติคือการเคารพสิทธิผู้อื่นสิ่งสำคัญในการทำให้ประชากรของชาติได้เข้าใจในเรื่องนี้ต้องมีการปลูกฝังตั้งแต่เล็กโดยเฉพาะกับกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยมีการนำมาจัดการเรียนการสอนในเรื่องนี้อย่างจริงจังเพื่อให้เยาวชนได้ตระหนักถึงการเคารพสิทธิของผู้อื่นและเมื่อเขาเหล่านั้นเติบโตขึ้นมาก็จะสามารถเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ

เทคนิคและวิธีการสอนก็เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนต้องรู้และเข้าใจเพื่อจะได้นำไปใช้สอนอย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวิธีการสอนแบบต่างๆ ทั้งนี้เพราะ วิธีการสอน จะเป็นขั้นตอนของการดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีทิศทาง และทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการสอนมากยิ่งขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ วิธีสอนมีหลายวิธี แต่ละวิธีมีลักษณะ มีความมุ่งหมาย ขั้นตอนการสอน ข้อดี ข้อจำกัด และวิธีการนำไปใช้แตกต่างกัน ผู้สอนควรเลือกใช้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนเนื้อหาของบทเรียน ความสามารถ ความสนใจ ตามวัยของผู้เรียน เวลา และสถานที่ ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ของการเรียน ในการเลือกใช้อาจใช้หลายวิธีผสมผสานกันได้ โดยคำนึงถึงจุดประสงค์การสอนเป็นสำคัญเพื่อทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของสิทธิมนุษยชน

ในระยะเริ่มแรกมนุษย์ก็คงจะไม่แตกต่างไปจากสัตว์ซึ่งต่างก็จะต้องดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดต่อมาเมื่อมนุษย์มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น มีการอยู่กันเป็นกลุ่ม เป็นครอบครัว เป็นชนเผ่า เป็นรัฐตามลำดับความไม่เป็นธรรมก็เกิดมีขึ้นในระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง ก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวาย ความไม่สงบสุขความเอารัดเอาเปรียบ ความขัดแย้งรุนแรงเกิดขึ้นบางครั้งถึงขนาดเป็นการป่าเถื่อนไม่มีมนุษยธรรม มนุษย์จึงต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองมีความปลอดภัยตลอดจนได้รับสิทธิต่างๆ ของตนอันจะพึงมีมนุษย์จึงได้พิจารณาถึงสิทธิตามธรรมชาติ สำหรับแนวคิดในเรื่องสิทธิตามธรรมชาตินี้เป็นที่มาอันสำคัญยิ่งของสิทธิมนุษยชน[1] สิทธิมนุษยชนเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ และมนุษย์จะไม่สามารถดำรงอยู่ได้โดยปราศจากสิทธิมนุษยชน โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นต่อมวลมนุษยชาติ ความไม่สงบสุขที่เกิดขึ้นในทางสังคมและทางการเมืองความรุนแรงในสังคมที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของโลกเป็นมูลเหตุที่ผลักดันในประเทศต่างๆ รวมตัวกันเพื่อจัดทำข้อกำหนดในการให้ความคุ้มครองต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานต่างๆ

---

[1] เสน่ห์ จามริก, **พุทธศาสนากับสิทธิมนุษยชน**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2545), หน้า 37.

นับได้ว่าเป็นแนวความคิดร่วมกันของประชาชนทุกคนและของรัฐต่างๆทุกรัฐในความปรารถนาให้มีการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ของความเป็นมนุษยชาติอันเป็นรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพในโลก

สิทธิมนุษยชน (Human rights) คือ แนวความคิดที่ว่าบุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติในแนวทางบางอย่างและมีสิทธิที่จะมีบางสิ่งบางอย่าง เพียงเพราะว่าเขาหรือเธอเป็นมนุษย์สิทธิมนุษยชนที่เป็นขั้นพื้นฐานที่สุด ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิต อิสรภาพแห่งการนับถือศาสนา อิสรภาพแห่งการพูด อิสรภาพแห่งความคิด และสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมาย

แนวความคิดในเรื่องสิทธิมนุษยชนได้รับการพัฒนาในยุโรปนับแต่คริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมาและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนก็ได้รับการยอมรับโดยสหประชาชาติในปี ค.ศ.1948 แนวความคิดของสิทธิมนุษยชนเติบโตมาจากแนวความคิด 3 อย่าง คือ

1) แนวความคิดที่ว่ากฎหมายและสถาบันทั้งหลายมนุษย์เป็นผู้สร้างหาใช่พระเจ้าเป็นผู้สร้างไม่และดังนั้นก็จึงสามารถถูกเปลี่ยนแปลงได้

2) แนวความคิดที่ว่ามนุษย์ทั้งปวงมีความเท่าเทียมกัน

3) แนวความคิดที่ว่ามนุษย์ทั้งปวงเป็นเจ้าของคุณภาพที่เรียกว่าศักดิ์ศรี

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) “มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาเท่าเทียมกัน มนุษย์มีสิทธิบางประการที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิดจนกระทั่งถึงแก่ความตาย สิทธิดังกล่าวได้แก่สิทธิในชีวิต เสรีภาพในร่างกาย และความเสมอภาคซึ่งเป็นสิทธิที่ไม่อาจโอนให้แก่กันได้และใครจะล่วงละเมิดมิได้ หากมีการล่วงละเมิดก็อาจจะก่อให้เกิดอันตราย หรือกระทบกระเทือนเสื่อมเสียต่อสภาพของความเป็นมนุษย์[2] ดังนั้นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการ คุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ หลักการสำคัญที่สุดของสิทธิมนุษยชน คือ มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันมีความคิดเห็นเป็นอิสระเพราะ มนุษย์ทุกคนเกิดมาแล้วย่อมมีสิทธิในตัวเองมนุษย์เป็นสัตว์สังคมมนุษย์มีเกียรติภูมิที่เกิดมาเป็นมนุษย์ มนุษย์ทุกคนเกิดมามีฐานะไม่เท่าเทียมกัน มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิต่างๆดังนั้นไม่ควรล่วงละเมิดสิทธิของกันและกัน

ความหมายความสำคัญของความเป็นพลเมืองดี

พลเมืองดี หมายถึง ประชาชนที่ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ของตนเอง รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมไม่ละเมิดล่วงล้ำสิทธิและเสรีภาพของ บุคคลอื่น

---

[2] พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธวิธีแก้ปัญหาเพื่อศตวรรษที่ 21**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2536), หน้า 30–31.

พลเมืองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมของสังคมไทย เช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ ทุกสังคมย่อมต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงความมีร่างกายจิตใจดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้มีประสิทธิภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงให้กับประเทศชาติและการเป็นพลเมืองดีนั้นย่อมต้องการปฏิบัติตามบรรทัดฐานและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมมีคุณธรรมเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอีกด้วย เพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนบุคคลจะเป็นพลเมืองดีของสังคมนั้นต้องตระหนักถึง บทบาท หน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติสอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณี และรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ รวมทั้งบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่เมื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ ย่อมเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดผลดีทั้งต่อตนเองและสังคม การเป็นพลเมืองที่ดีเคารพกฎหมายเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความกระตือรือร้น ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข

ลักษณะของพลเมืองดีที่พึงประสงค์

การเป็นพลเมืองดีจะมีลักษณะอย่างไรนั้น สังคมจะเป็นผู้กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อที่จะได้พลเมือง ที่ดี ต้องการังนั้นคุณสมบัติของสมาชิกในสังคมก็จะต้องมีคุณสมบัติที่เป็นพื้นฐานและคุณสมบัติเฉพาะ ดังนี้คือ คุณสมบัติพื้นฐาน คือ คุณสมบัติทั่วไปของการเป็นพลเมืองดี เช่นขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด รับผิดชอบ มีเหตุผล โอบอ้อมอารี มีเมตตา เห็นประโยชน์ส่วนรวมมีความสำคัญเสมอ คุณสมบัติเฉพาะ คือ คุณสมบัติเฉพาะอย่างที่สังคมต้องการให้บุคคลพึ่งปฏิบัติการพัฒนาให้เป็นพลเมืองดี เพื่อให้รู้จักปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมเพื่อปลูกฝังทักษะการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมเพื่อปลูกฝังความมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมายเพื่อปลูกฝังให้มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อสังคม

การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก

เคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม เมื่อพลเมืองทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม และบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น หรือไม่กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดก็จะทำให้รัฐไม่ต้องเสียงบประมาณในการป้องกัน ปราบปรามและจับกุมผู้ที่กระทำความผิดมาลงโทษ นอกจากนี้ยังทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบสงบสุขทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ไม่หวาดระแวงคิดร้ายต่อกัน เป็นผู้มีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทุกคนย่อมมีอิสรเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งการรู้จักการใช้เหตุผลในการดำเนินงาน จะทำให้ช่วยประสานความสัมพันธ์ ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีงามต่อกันยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ เมื่อมีความขัดแย้งกันในการดำเนินกิจกรรมอันเกิดจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และจำเป็นต้องตัดสินปัญหาด้วยการใช้เสียงข้างมากเข้าช่วย และมติส่วนใหญ่ตกลงว่าอย่างไร ถึงแม้ว่าจะไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ต้องปฏิบัติตามเพราะเป็นมติของเสียงส่วนใหญ่นั้น เป็นผู้นำมีน้ำใจประชาธิปไตย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตยนั้น จะต้องมีความเสียสละในเรื่องที่จำเป็น เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตย เป็นการส่งผลต่อความมั่นคงและความก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งสุดท้ายแล้วผลประโยชน์

ดังกล่าวก็ย้อนกลับมาสู่สมาชิกของสังคม เช่นการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ถึงแม้ว่าเราจะมีอาชีพบางอย่างที่มีรายได้ตลอดเวลา เช่นค้าขาย แต่ก็ยอมเสียเวลาค้าขายเพื่อไปลงสิทธิ์เลือกตั้ง บางครั้งเราต้องมีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมส่วนร่วม เช่น การสมัครเป็นกรรมการเลือกตั้ง หรือสมาคมบำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวมเป็นต้น

เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ควรรูจักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นเช่นบุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด แต่ต้องไม่เป็นการพูดแสดงความคิดเห็นที่ใส่ร้ายผู้อื่นให้เสียหายมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศชาติ ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ย่อมต้องมีการทำงานเป็นหมู่คณะ จึงต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในงานนั้นๆให้สมาชิกแต่ละคนนำไปปฏิบัติตามที่ได้รับหมอบหมายไว้อย่างเต็มที่

มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง การปกครองในสังคมประชาธิปไตยนั้นสมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง เช่น การเลือกตั้ง เป็นต้นมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ช่วยสอดส่องพฤติกรรมมั่วสุมของเยาวชนในสถานบันเทิงต่าง ไม่หลงเชื่อข่าวลือคำกล่าวร้ายโจมตี ไม่มองผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับเราเป็นศัตรู รวมถึงสงเสริมสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ด้วยสันติวิธี

มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามหลักธรรม ทุกคนควรมีศีลธรรมไว้เป็นหลักในการควบคุมพฤติกรรมของบุคลให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสม ถึงแม้จะไม่มีบทลงโทษใดๆ ก็ตามคุณธรรม จริยธรรมของการเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลกคุณธรรม จริยธรรมคือ สิ่งที่เป็นความดีควรประพฤติปฏิบัติเพราะจะนำความสุข ความเจริญ ความมั่นคงมาสู่ประเทศชาติ สังคม และบุคคล คุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญๆ มีดังต่อไปนี้ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ประเทศชาติความรับผิดชอบต่อหน้าที่หมายถึง การปฏิบัติกิจการงานของตนเอง และที่ได้รับมอบหมายด้วยความมานะพยายาม อุทิศกำลังกายกำลังใจอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้รวมไปถึงการรับผิดเมื่องานล้มเหลว พยายามแก้ไขปัญหาและอุปสรรคโดยไม่เกี่ยงงอนผู้อื่นความมีระเบียบวินัยหมายถึง การเป็นผู้รู้และปฏิบัติตามแบบแผนที่ตนเอง ครอบครัวและสังคมกำหนดไว้ โดยที่จะปฏิเสธไม่รับรู้กฎเกณฑ์หรือกติกาต่างๆ ของสังคมไม่ได้ความซื่อสัตย์หมายถึงการปฏิบัติตน ทางกาย วาจา จิตใจ ที่ตรงไปตรงมา ไม่แสดงความคดโกงไม่หลอกลวง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ลั่นวาจาว่าจะทำงานสิ่งใดก็ต้องทำให้สำเร็จเป็นอย่างดี ไม่กลับกลอก มีความจริงใจต่อทุกคน จนเป็นที่ไว้วางใจของคนทุกคน มีความเสียสละ การปฏิบัติตนโดยอุทิศกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังปัญญาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความตั้งใจจริง มีเจตนาที่บริสุทธิ์ คุณธรรมด้านนี้เป็นการสะสมบารมีให้แก่ตนเอง ทำให้มีคนรักใคร่ไว้วางใจ เป็นที่ยกย่องของสังคม ผู้คนเคารพนับถือความอดทนหมายถึงความเป็นผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคใดๆ มุ่งมั่นที่จะทำงานให้บังเกิดผลดีโดยไม่ให้ผู้อื่นเดือดร้อน ความอดทนมี 4 ลักษณะ คือ[3]

[3] พลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: https://mapichatblog.wordpress.com [23 ก.ค. 61].

1. อดทนต่อความยากลำบาก เจ็บป่วย ได้รับทุกขเวทนาก็ไม่แสดงอาการจนเกินกว่าเหตุ
2. อดทนต่อการตรากตรำทำงาน ไม่ทอดทิ้งงาน ฟันฝ่าอุปสรรคจนประสบผลสำเร็จ
3. อดทนต่อความเจ็บใจ ไม่แสดงความโกรธ ไม่อาฆาตพยาบาท อดทนต่อคำเสียดสี
4. อดทนต่อกิเลส คือ ไม่อยากได้ของผู้อื่นจนเกิดทุกข์ ไม่ตอบโต้คนอื่นที่ทำให้เราโกรธ และไม่ลุ่มหลงในสิ่งที่จะพาเราไปพบกับความเสียหาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนคือสิทธิที่ทุกคนมีอยู่ในฐานะเป็นมนุษย์ ทั้งสิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในส่วนบุคคลและสิทธิในการอยู่ร่วมกันในสังคม สิทธิในความเป็นมนุษย์นั้น มีทั้งสิทธิตามกฎหมายและสิทธิที่มีอยู่โดยไม่ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของกฎหมาย แต่เป็นสิทธิที่เกิดจากมาตรฐานเพื่อความถูกต้อง ความเป็นธรรม หรือความยุติธรรม แต่เดิมสิทธิมนุษยชนจะกล่าวถึงในชื่ออื่น เช่น สิทธิในธรรม สิทธิในธรรมชาติ และนอกจากนี้ได้กล่าวถึงความเป็นพลเมืองดีจากเนื้อหาข้างต้นเป็น หากจะมีการปลูกฝังเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและการเป็นพลเมืองดีเพราะไม่ว่ามนุษย์จะอยู่ที่ไหน มนุษย์ทุกคนต่างมีสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน สิทธิมนุษยชนจึงมีความเป็นสากล ความเป็นสากลไม่ได้หมายถึงความเป็นตะวันตก แต่เป็นสากลในแง่ที่ว่า มนุษย์ไม่ว่าจะเป็นชนชาติใด ภาษาใด วัฒนธรรมใด และอยู่แห่งหนใด ย่อมต้องสามารถเข้าถึงและเรียกร้องสิทธิได้ สิทธิของทุกคนย่อมได้รับการปกป้องคุ้มครอง ไม่มีพรมแดนไม่มีสัญชาติ สิทธิและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของทุกคนต้องได้รับการเคารพโดยไม่เลือกปฏิบัติ ถ้ามีการปฏิบัติตามหลักสิทธิเบื้องต้นก็เท่ากับว่าได้ทำหน้าที่ในการเป็นพลเมืองดีไปในตัวด้วย

ดังนั้นคนที่เป็นครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนควรใส่ใจในเรื่องการสอนเกี่ยวกับในเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลเมืองดีให้มากเพราะสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านวัตถุเทคโนโลยีทำให้เยาวชนขาดการตระหนักในเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นจะเห็นได้จากข่าวสารที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและนอกจากนี้เยาวชนยังไม่ตระหนักถึงความเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ ครูควรหาวิธีการและเทคนิคการสอนเพื่อให้เยาวชนได้ตระหนักรู้เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและการเป็นพลเมืองดี

การสอนที่ดีนั้นต้องมีกระบวนการหรือวิธีการที่ดีและเหมาะสมกับผู้เรียน ในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างมากเรียกได้ว่าเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิต การใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษา นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ วิธีการสอน และการเรียนรู้ บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคโนโลยีต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันผู้สอนจะต้องมีจรรยาบรรณแห่งความเป็นครูวิธีการสอนคือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะต้องสอดคล้องเหมาะสมเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีการสอน เป็นการเลือกวิธีการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในหน่วยนั้นๆ และที่สำคัญคือ ต้องเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องเลือกใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน และรูปแบบการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น

เทคนิคการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลเมืองดี

เทคนิคการสอน(teaching techniques)เป็นกลวิธีที่จะช่วยให้วิธีสอนแต่ละวิธีเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เทคนิคเป็นกลวิธีที่ใช้เสริมกระบวนการหรือขั้นตอนหรือการกระทำใดๆ เพื่อช่วยให้กระบวนการขั้นตอนหรือการกกระทำนั้นๆ มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น เทคนิคการสอนจึงเป็นหมายถึงกลวิธีต่างๆ ที่ใช้เสริมกระบวนการสอน ขั้นการสอนหรือการกระทำต่างๆ ในการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

การที่เราจะมีทักษะในเรื่องใดเราจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะทำและวิธีที่จะทำให้ได้ดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพนั่นก็คือเราจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคต่างๆ ในเรื่องนั้น แต่การมีความรู้เท่านั้น คงไม่สามารถช่วยให้เกิดทักษะได้ หากไม่ได้มี การลงมือปฏิบัติและฝึกฝนทำบ่อยๆ จนสามารถปฏิบัติได้อย่างชำนาญ

เทคนิคการจัดการเรียนรู้เป็นเทคนิคที่ใช้ในการสอนนั้นจริงๆ แล้วมีจำนวนมากนับไม่ถ้วนแต่ส่วนใหญ่ ตำราทั่วไปจะเลือกกล่าวถึงเทคนิคสำคัญๆที่จำเป็นต้องใช้บ่อยๆ เช่น เทคนิคการใช้ผังกราฟิก เทคนิคการใช้คำถามเพื่อพัฒนาลักษณะการคิดที่พึงประสงค์ เทคนิคการตั้งคำถาม เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน เทคนิคการสรุปบทเรียน เทคนิคการเสริมแรง เทคนิคการยกตัวอย่าง เทคนิคการใช้สื่อการสอนและอุปกรณ์การสอน ดังกล่าวต่อไปนี้

1. เทคนิคการใช้ผังกราฟิก

เทคนิคการใช้ผังกราฟิก (graphic organizers) ผังกราฟิก เป็นแผนผังทางความคิด ซึ่งประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญ ๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้นๆ การใช้ผังกราฟิกเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ จำนวนมาก เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้นและจดจำได้นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเนื้อหาสาระหรือข้อมูลต่างๆ ที่ผู้เรียนประมวลมานั้นอยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนจัดข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นระบบระเบียบอยู่ในรูปแบบที่อธิบายให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย นอกจากใช้ในการประมวลความรู้หรือจัดความรู้ดังกล่าวแล้ว ในหลายกรณีที่ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มหรือสร้างความคิดขึ้น ตั้งกราฟิกยังเป็นเครื่องมือทางการคิดได้ดี เนื่องจากการสร้างความคิดซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมอยู่ในสมอง จำเป็นต้องมีการแสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม ผังกราฟิกเป็นรูปแบบของการแสดงออกของความคิดที่สามารถมองเห็นและอธิบายได้อย่างเป็นระบบชัดเจนและอย่างประหยัดเวลาด้วย[4] การใช้ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ 4 ประการ ด้วยกันคือ

1) การแยกแยะข้อมูลเพื่อให้เห็นองค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกันอยู่อย่างชัดเจน สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มโนทัศน์ได้ง่ายขึ้น

2) หากสมองมีการจัดโครงสร้างความรู้ไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ จะช่วยเรียกความรู้เดิมที่อยู่ในโครงสร้างทางปัญญาออกมาใช้เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ได้ง่ายขึ้น

---

[4] ทิศนา แขมมณี, **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555) หน้า 388.

3) ผังกราฟิกที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบหลักของเรื่อง มีลักษณะเป็นภาพ ซึ่งง่ายต่อการที่สมองจะจดจำมากกว่าข้อความที่ติดต่อกันยืดยาว

4) การใช้ผังกราฟิก ซึ่งมีลักษณะเป็นทั้งภาพและข้อความ สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้อย่างตื่นตัว (active learning) เนื่องจากผู้เรียนจะต้องมีทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน คิด จึงจะ สามารถจัดทำผังกราฟิกออกมาได้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

รูปแบบผังกราฟิก ผังกราฟิกที่นิยมใช้กันโดยทั่วไปมีจำนวนมากและจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากมีการค้นพบกราฟิกแบบใหม่ๆ จากการปฏิบัติงานอยู่เสมอในที่นี้จะขอเสนอตัวอย่างผังกราฟิกที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในงานลักษณะต่างๆ กันได้ดังนี้

แผนผังความคิด (Mind Mapping หรือ Mind Map) แผนผังความคิดหรือแผนที่ความคิด เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ระหว่างการคิด กระบวนการคิด และความสัมพันธ์ของกระบวนการคิดตั้งแต่ต้นจนจบซึ่งจะช่วยทำให้มองเห็นภาพรวมของความคิดและโครงสร้างของความคิดในเรื่องที่กำลังคิดมองเห็นความสัมพันธ์ ระหว่างความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แผนผังความคิด หรือแผนที่ความคิดนี้ใช้ได้หลายกรณี อาทิ ใช้ในการระดมสมอง ใช้ในการสร้าง องค์ความรู้ วิเคราะห์เนื้อหาหรืองานต่างๆ ใช้ในการจัดระบบความคิดและช่วยให้จำได้ดี นอกจากนี้ ยังใช้ในการนำเสนอข้อมูลได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

2. เทคนิคการใช้คำถามเพื่อพัฒนาลักษณะการคิดที่พึงประสงค์

การใช้คำถามพัฒนาการคิดเป็นรูปแบบของการสื่อสาร ที่ครูหรือผู้สอนสามารถตรวจสอบระดับการเรียนรู้ด้านปัญญาของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยหากใช้ทฤษฎีการแบ่งเป้าหมายของการศึกษาด้านพุทธิพิสัยของบลูมมาพิจารณาลักษณะของคำถามก็จะสามารถแบ่งคำถามได้ถึง 6 ระดับอย่างไรก็ตามครูสามารถที่จะแบ่งคำถามด้วยเกณฑ์อย่างง่ายออกเป็น 2 กลุ่ม คือคำถามแบบปิด (convergent question) คือจะสามารถตอบสนองได้ด้วยคำตอบซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้องตรงตามที่ถามเพียงสิ่งเดียว เช่น ผู้แต่งไตรภูมิพระร่วงเป็นใคร เหตุการณ์ใดที่ส่งผลให้สุนทรภู่ขัดแย้งกับกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์เป็นต้นและคำถามอีกประเภทหนึ่งคือคำถามปลายเปิด (divergent question) คือคำถามที่สามารถตอบด้วยความคิดเห็น สมมติฐาน และการประเมินค่าต่างๆ ที่หลากหลายตามเหตุผลที่ใช้อ้าง นักวิชาการในต่างประเทศ ได้เสนอเทคนิคการใช้คำถาม และได้กล่าวถึงข้อแนะนำในการใช้คำถามเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพการคิดของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยเทคนิค 4 เทคนิค สรุปได้ดังนี้

1) การปรับเปลี่ยนการจ่ายคำถามไปยังผู้เรียนคนต่างๆ (redirecting) คือ เทคนิคนี้เป็นการถามคำถามหนึ่งคำถามกับผู้เรียนจำนวนมากเพื่อให้เกิดการตอบสนอง เทคนิคนี้เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอภิปรายในชั้นเรียน คำถามที่ใช้จึงต้องเป็นคำถามปลายเปิด หรือคำถามประเมินค่า ในบางกรณีอาจมุ่งถามเฉพาะรายบุคคล และจึงหันไปถามผู้เรียนคนอื่นๆ ต่อเนื่องเป็นลำดับ หากเกิดประเด็นใหม่เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนที่ไม่ต้องการแสดงออกมากนักได้ตอบด้วย

2) การรอเวลา (wait time) การถามคือการสร้างปัญหาอย่างหนึ่งให้กับผู้เรียนแก้ไข ดังนั้นผู้เรียนจะต้องใช้เวลาสำหรับคิด หรือเวลาสำหรับการพิจารณาไตร่ตรองว่า ตนเองควรจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อคำถามในลักษณะใดการรอเวลาของครูมี 2 รูปแบบคือ รูปแบบแรกจะรอเวลาให้ผู้เรียนคนหนึ่งตอบเสร็จ

แล้วจึงถามคนต่อไป ส่วนอีกรูปแบบหนึ่ง คือ รอเวลาให้ผู้เรียนทุกคนที่ประสงค์จะตอบตอบให้หมด โดยครูต้องตระหนักเสมอว่าการอดทนโดยเพิ่มระยะเวลาในการรอคำตอบคำถามเพียง 3 ถึง 5 วินาทีจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะคิดคำตอบของตนเองได้มากขึ้น

3) การพักเวลาชั่วคราว (halting time) มีความคล้ายกับเทคนิคการรอเวลา แต่จะแตกต่างที่เป็นการที่ครูหยุดการดำเนินกิจกรรม เช่นหยุดพูดเพื่อให้ผู้เรียนได้มีเวลาสำหรับคิด ซึ่งในขณะนั้นครูจะไม่ถามคำถามอื่นๆ เพิ่มเติมเข้ามาหรือจะไม่มีการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน การพักเวลาสำหรับให้คิดนี้มีประโยชน์อย่างมากเมื่อครูสอนเรื่องที่มีความซับซ้อนหรือเป็นวิธีการ ซึ่งในขณะที่เด็กกำลังหยุดคิดนั้น ครูควรสังเกตและตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่สอนไปหรือไม่หากผู้เรียนสามารถแสดงให้เห็นว่าเข้าใจจึงจะเริ่มเข้าสู่กิจกรรมต่อไป แต่ในทางตรงกันข้ามหากเห็นว่าผู้เรียนไม่เข้าใจครูก็ควรใช้คำถามหรืออธิบายวิธีการนั้นๆ ซ้ำอีกครั้ง

4) การฟัง (listening)ครูจะต้องฟังผู้เรียนพูดหรือตอบคำถามกระทั่งจบ จากนั้นจึงจะถามคำถามอื่นหรือให้ข้อเสนอแนะต่อคำตอบของผู้เรียน โดยส่วนมากครูมักมัวแต่ยุ่งกับตัวเองในขณะที่ผู้เรียนกำลังพูด หรือไม่สนใจคำตอบของผู้เรียนอย่างแท้จริง จากนั้นจึงรีบถามคำถามอื่นๆ การอธิบายเรื่องใหม่และการทำกิจกรรมใหม่ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ครูควรเอาใจใส่ต่อการนำเสนอไม่ควรรบกวนหรือปิดกั้นผู้เรียนก่อนที่จะเสร็จสิ้นการตอบคำถามและเมื่อฟังผู้เรียนตอบครบถ้วนแล้วควรเว้นให้เกิดเวลาเงียบ (silent times)เพื่อให้ผู้เรียนคนอื่นๆ ได้ครุ่นคิดในประเด็นที่ได้ตอบคำถามไปซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นช่วงเวลาแห่งการ “ตกผลึกความคิด”ก็ได้การใช้คำถามคำถามเพื่อพัฒนาการคิดขอผู้เรียน มีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคำถาม ดังต่อไปนี้

1) ถามคำถามที่ชัดเจนคำถามนั้นควรที่จะถามถึงบางสิ่งที่สามารถระบุได้ง่ายภาษาที่ใช้ถามต้องชัดเจนและผู้เรียนสามารถที่จะเข้าใจได้ หลีกเลี่ยงข้อความที่กำกวม มีโครงสร้างที่ยุ่งยากและการใช้ถ้อยคำที่ฟุ่มเฟือยหรือเยิ่นเย้อเกินความจำเป็น

2) ครูควรถามคำถามก่อนที่จะกำหนดผู้ตอบครู ควรถามคำถามนำไปก่อนแล้วรอให้ทั้งชั้นเรียนได้คิดเกี่ยวกับคำถามนั้น จากนั้นจึงขอผู้เรียนสักคนหนึ่งเป็นอาสาสมัครที่จะตอบคำถามในกรณีนี้อาจมีข้อยกเว้นสำหรับผู้เรียนที่ ไม่ใส่ใจเรียนครูควรเรียกชื่อก่อนเป็นลำดับแรกแล้วจึงจะใช้คำถาม หรือสำหรับผู้เรียนที่ค่อนข้างช้าหรือขี้อาย ก็ควรที่จะเรียกชื่อเพื่อให้พวกเขาสามารถที่ จะเตรียมตัวเองเสียก่อน ทั้งนี้ครูจะต้องพิจารณาด้วยว่า คำถามสำหรับผู้เรียนที่เรียนรู้ช้าหรือค่อนข้างขาดความมั่นใจไม่ควรเป็นคำถามที่ยากเกินไปนัก และพวกเขามีโอกาสที่จะตอบได้ง่าย ทั้งนี้ก็เพื่อ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกไม่กลัวคำถาม การตอบคำถามและมีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถที่จะตอบได้

3) ถามคำถามที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของเนื้อหาที่เรียน คำถามที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นต้องมุ่งหาข้อเท็จจริงที่ต้องการ ถามคำถามที่ตอบได้ตามความจริงและสามารถที่จะพิสูจน์ได้ เมื่อต้องการให้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดควรที่จะใช้คำถามแบบการสร้างผลผลิต หรือคำถามแบบประเมินค่า ทั้งนี้ ครูพึงตระหนักด้วยว่าควรใช้คำถามที่มีระดับทางปัญญาในการตอบที่แตกต่างกันออกไป

4) แจกคำถามให้กับทั้งชั้นเรียนอย่างยุติธรรมครูจะต้องพยาพยามหลีกเลี่ยงที่จะให้คำถามกับผู้เรียนที่ฉลาดคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น และที่สำคัญจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงที่จะ

พัฒนาการวางระบบอย่างใดอย่างหนึ่งในการเรียกผู้เรียนขึ้นตอบ (หมายถึงการถามแบบสร้างระบบ เช่น เรียกตอบตามเลขที่ไล่ลำดับลงไป หรือ เรียกตอบตามแถวที่นั่งเรียงกันไป) เพราะผู้เรียนจะสนใจแต่เฉพาะการเรียกถามที่จะกำลังเข้าใกล้หรือกำลังจะย้อนกลับมา ซึ่งจะสร้างความเครียดและวิตกกังวลมากกว่าการคิดเรื่องคำตอบ

5) ถามคำถามให้เหมาะสมกับผู้เรียนทุกระดับความสามารถในห้องเรียนคำถามบางคำถามบ้างก็เป็นคำถามที่ง่ายและบางคำถามก็เป็นคำถามที่ยากดังนั้นผู้เรียนทุกคนควรจะได้รับโอกาสที่จะตอบคำถามอย่างถูกต้องตามระดับความสามารถของตนเอง

6) ถามคำถามเพียงคำถามเดียวในเวลาครั้งหนึ่งๆ หากครูถามคำถามมากกว่า 1 หรือ 2 คำถามในห้วงเวลาเดียวกันก็อาจมีโอกาสที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนเพราะคิดตามไม่ทันเพราะคำถามจำนวนมากจะทำให้ผู้เรียนไม่มีเวลาคิดและเมื่อครูใช้คำถามจำนวนมากผู้เรียนก็ไม่อาจแน่ใจว่าควรที่จะตอบคำถามใดก่อน

7) หลีกเลี่ยงการใช้คำถามที่ตอบได้เร็วมากเกินไปคำถามที่ตอบได้เร็วในที่นี้เช่นคำถามเติมคำ หรือคำถามที่ลงท้ายว่า“ใช่หรือไม่”หรือ“ใช่ไหม”การใช้คำถามที่ดีครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาหรือสนทนากันก่อนในบางประเด็นเพื่อสร้างความรู้พื้นฐานก่อนการเริ่มรับชุดคำถามที่ต่อเนื่องของครู

8) ควรเว้นช่วงห่างระหว่างคำถามแต่ละคำถามประมาณ 3-5 วินาที เวลาดังกล่าวควรหยุดไว้สำหรับผู้เรียนที่ควรจะได้คิดหรือเรียบเรียงคำตอบของตนเอง

ไม่มีวิธีใดที่จะกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีเท่ากับการใช้คำถามเพื่อพัฒนาการคิดของครู นักเรียนจะเกิดความแจ่มแจ้งทางปัญญาได้หาได้เกิดจากฟังข้อมูลที่ครูเล่า บอก อธิบายเสนอ ฯลฯ แต่เพียงอย่างเดียวไม่ จำจะต้องอาศัยกลไกทางปัญญาในการวิเคราะห์ไตร่ตรองข้อมูลให้ถ้วนถี่ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยการที่ครูใช้คำถามกระตุ้นให้คิด ถามให้วิเคราะห์หาเหตุผลถามความรู้สึกถามเพื่อวิพากษ์ ถามเพื่อวิจารณ์ เป็นต้น ครูที่ไม่มีคำถามใดๆ เลยในการสอน หรือคิดว่าสิ่งที่ตนเองสอนไม่น่าจะเกิดปัญหาหรือคำถามใดๆ เลย เขาเหล่านี้ย่อมนำพาผู้เรียนไปสู่ความจริงแท้ของการศึกษาได้ลำบากนัก[5]

3. เทคนิคการตั้งคำถาม

1) การตั้งคำถามเพื่อความรู้ความจำ เป็นการตั้งคำถามที่มีคำตอบแน่นอน ถามในเนื้อหาที่สอน ความหมาย กฎ กติกา ใช่ ไม่ใช่ ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร[6] เช่น สิทธิมนุษยชน หมายถึงอะไร ความเป็นพลเมืองดีคืออะไร จงยกตัวอย่างหลักสิทธิมนุษยชนและการเป็นพลเมืองดี มา 3 ข้อ

2) การตั้งคำถามเพื่อความเข้าใจ เป็นการอธิบาย เปรียบเทียบ แบ่ง ย่อความ จำแนกความแตกต่าง จากความรู้ความเข้าใจที่ได้รับมาก่อนหน้า ถ่ายทอดผ่านด้วยการเขียน การพูด โดยเกิดจาก

---

[5] เฉลิมลาภ ทองอาจ, โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: https://thailanguageinstruction.wordpress.com เข้าถึงข้อมูล, [23 ก.ค.61].

[6] รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ มีสุวรรณ์, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: http://wiwatmee.blogspot .com/2013/09/blog-post_16, html เข้าถึงข้อมูล, [23 ก.ค.61].

การประมวลผลของตนเอง เช่น จงอธิบายคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดี จงบอกความแตกต่างระหว่าง สิทธิ กับ สิทธิมนุษยชน

3) การตั้งคำถามเพื่อการนำไปใช้เป็นการถ่ายทอดหรือนำความรู้ ความเข้าใจของตนเองไปใช้เพื่อการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข วางแผน ตีความ นำไปปฏิบัติ หรือประยุกต์ใช้ เช่น ท่านมีวิธีการประยุกต์ใช้แนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนเพื่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างไร ท่านนำหลักสิทธิพื้นฐานมาดำเนินชีวิตอย่างไรอย่างไร การเป็นพลเมืองดีมีวิธีการอย่างไร

4) การตั้งคำถามเพื่อการวิเคราะห์เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อย แสดงความสัมพันธ์กัน เพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ แต่ละส่วนให้แจ่มแจ้ง ส่วนประกอบต่างๆ สามารถเข้ากัน สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันได้หรือไม่ อย่างไร โดยอาศัยหลักการทฤษฎีแนวคิดที่ได้เรียนรู้นำมาใช้ประโยชน์ เช่น สาเหตุสำคัญที่ทำมนุษย์ถูกล่วงละเมิดสิทธิมีอะไรบ้าง มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งเสริมให้การส่งเสริมการเป็นพลเมืองดีมากขึ้น

5) การตั้งคำถามเพื่อการสังเคราะห์ เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้แสดงการสรุป การออกแบบการพัฒนา วางแผน วิธีการรวบรวมจากกระบวนการหรือผลของการนำเอาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ได้จากการวิเคราะห์แล้ว นำมารวมกันเข้าเป็นหนึ่ง ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นเป็นความรู้ใหม่ เครื่องมือใหม่ทางความคิดให้เหลือเพียงสิ่งที่สำคัญที่สุด เช่น จงสรุปหลักการ หรือแนวคิด ของการเป็นพลเมืองดีและการเคารพสิทธิมนุษยชน

6) การตั้งคำถามเพื่อการประเมิน เป็นการตั้งคำถามเพื่อแสดงให้เห็นการตีความ โดยสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ อาจเป็นการตีความคิดเห็น แสดงเหตุผล หรือความรู้สึก ด้วยอภิปราย เลือก ตัดสิน ประเมินคุณค่า ที่มีการกำหนดเกณฑ์เพื่อเป็นกรอบในการประเมินให้เกิดการยอมรับผลการประเมินอย่างถูกต้อง

4. เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน

เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง วิธีที่ครูจะโน้มน้าวผู้เรียนสนใจในบทเรียนอย่างแนบเนียน วิธีการนำเข้าสู่บทเรียนมีหลายวิธี เช่น ใช้อุปกรณ์ เช่น ให้ดูของจริง รูปภาพ ฉายภาพยนตร์การเล่าเรื่อง เช่น การเล่านิทาน การเล่าเหตุการณ์ การร้องเพลง การสนทนาซักถาม บททวนบทเรียนเดิมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ การสาธิต การทายปัญหา การแสดงบทบาท

มีขั้นตอนวิธีปฏิบัติสำหรับการนำเข้าสู่บทเรียนคือ การนำเข้าสู่บทเรียนควรใช้เวลาสั้นๆ ประมาณ 5-15 นาที สิ่งที่จะใช้นำเข้าสู่บทเรียนไม่ว่าวิธีใด ต้องเอื้อกับบทเรียน หรือสอดคล้องกับบทเรียนการจูงใจเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนต้องกระทำให้กระชับพอเหมาะพอดีเมื่อผู้เรียนมีความสนใจครูต้องรีบขึ้นบทเรียนใหม่ทันที การนำเข้าสู่บทเรียน ครูจำเป็นต้องเลือกใช้วิธีใหม่ๆ และเหมาะสมอย่าใช้วิธีซ้ำซาก พยายามศึกษาความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และเลือกวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนให้เหมาะสม กับผู้เรียน ครูต้องศึกษาเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนแต่ละวิธีให้เข้าใจและฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ[7]

---

[7] หลักการและวิธีการสอน, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: http://transistors-tet57.blogspot.com/p/blog-page_5.htmlเข้าถึงข้อมูล, [23 ก.ค.61].

5. เทคนิคการสรุปบทเรียน

เทคนิคการสรุปบทเรียน หมายถึง กลวิธีในการรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญๆ ที่ผู้สอนต้องการจะให้ผู้เรียนทราบเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนตามลำดับขั้นตอน ที่ถูกต้องและสมบูรณ์ขึ้น โดยทั่วๆ ไปการสรุปบทเรียนจะทำทุกครั้งหลังจากที่สอนจบบทเรียนแล้ว เพื่อผู้เรียนจะได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างของความรู้และทักษะต่างๆ ที่ได้รับ ได้แนวคิดที่ถูกต้องในบทเรียนนั้น และเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ในเนื้อหาต่อไป

วิธีการสรุปบทเรียนอาจทำได้หลายวิธี

1) การสรุปทบทวนบทเรียน ครูไม่จำเป็นต้องทบทวนสรุปเองทั้งหมด ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยครูอาจจะใช้คำถามและพยายามให้มีแต่ละสาระสำคัญ และเรียบเรียงอย่างเหมาะสมอาจจะให้นักเรียนรวบรวมการสรุปลงในสมุด

2) สรุปจากการปฏิบัติ เช่น ให้นักเรียนสังเกตการสาธิตการทดลองและพยายามชี้ให้นักเรียนเห็น ความสำคัญของวิชาความรู้เดิม หรือบทเรียนที่เพิ่งเรียนจบกับบทเรียนที่จะเรียนในอนาคต

3) สรุปจากการสร้างสถานการณ์ โดยครูสร้างสถานการณ์ให้สอดคล้องกับบทเรียนและให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นออกมา

4) สรุปจากการใช้อุปกรณ์ โดยครูอาจจะใช้อุปกรณ์การสอนมาช่วยให้การสรุปบทเรียนให้ง่ายขึ้น เช่น เมื่อนำเครื่องมือทางเกษตรมาให้นักเรียนดู นักเรียนสามารถสรุปข้อควรระวังในการใช้ได้

5.1 ความสำคัญของการสรุปบทเรียน

1) เมื่อผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาสาระสำคัญของบทเรียนมาแล้ว ความคิด ความเข้าใจยังกระจัดกระจาย หรือมีความสับสน การสรุปบทเรียนจะช่วยรวบรวมความคิด ความเข้าใจให้ชัดเจนแจ่มแจ้ง จนเกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง

2) เนื้อหาสาระในบทเรียนมักมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันทั้งภายในเรื่องเดียวกัน และเรื่องอื่นๆ ดังนั้นการสรุปบทเรียนในลักษณะโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของหัวข้อต่างๆ ภายในเรื่องเดียวกัน หรือระหว่างบทเรียนเก่ากับใหม่ จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ต่อเนื่องอย่างชัดเจน

3) จุดมุ่งหมายของการศึกษาหาความรู้อยู่ที่การสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การสรุปบทเรียนจะช่วยชี้นำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้

5.2 ข้อควรคำนึงในการสรุปบทเรียน

1) การสรุปทบทวนโดยการใช้คำถามต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดประสงค์ของบทเรียน

2) วิธีการสรุปต้องสอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของนักเรียน

3) การสรุปต้องเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่นักเรียนรู้แล้วไปยังสิ่งที่ยังไม่รู้

4) การสรุปต้องสามารถใช้ประเมินบทเรียนว่ามีสาระและผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้

5) การสรุปจะต้องเป็นการแนะแนวกาเรียนในครั้งต่อไป

5.3 ประโยชน์ของการสรุปบทเรียน

1) ประมวลเรื่องราวที่สำคัญ ที่ได้เรียนไปแล้วเข้าด้วยกัน

2) เชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน

3) รวบรวมความสนใจของผู้เรียนเข้าด้วยกันอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะจบบทเรียน

4) สร้างความเข้าใจในบทเรียนให้ดีขึ้น

5) ช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน ถ้าผู้สอนรู้จักให้ผู้เรียนคิดต่อไปว่าจะนำสิ่งที่เรียนไปประยุกต์ใช้ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างไรบ้าง

5.4 ข้อเสนอแนะในการสรุปบทเรียน

1) การสรุปบทเรียนสามารถสรุปได้ทุกระยะ คือเมื่อสอนจบหัวข้อ จบตอน จบเรื่อง หรือเมื่อจบบทเรียน ในการสอนและครั้งผู้สอนอาจจะสรุปบทเรียนเป็นระยะๆ แล้วสรุปรวมตอนท้ายอีกครั้ง จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจและสามารถติดตามบทเรียนได้โดยตลอด ถ้าไม่เข้าใจตอนใดก็สามารถแก้ไขได้ทันทีก่อนที่จะเรียนต่อไปจะช่วยให้การเรียนราบรื่นไปตลอด ดีกว่าที่ผู้สอนจะสรุปเมื่อจบบทเรียนครั้งเดียว

2) สรุปบทเรียนให้ครอบคลุมสาระสำคัญครบถ้วนและสรุปได้ชัดเจน ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ สามมารถสัมพันธ์ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน และนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆได้

3) ผู้สอนพยายามให้ผู้เรียนสรุปด้วยตอนเองก่อน เพื่อดูว่าผู้เรียนมีความเข้าใจถูกต้องหรือไม่ แล้วผู้สอนช่วยแก้ไขและส่งเสริมให้ถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน โดยให้สรุปเป็นรายบุคคล หรือแบ่งกลุ่มช่วยกันสรุป

4) ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุป โดยผู้สอนเป็นผู้ถามแล้วให้ผู้เรียนตอบจนสามารถได้สาระสำคัญครบถ้วน

5) ผู้สอนเป็นผู้สรุป ซึ่งควรจะทำเมื่อใช้วิธีให้ผู้เรียนสรุป หรือผู้สอนกับผู้เรียนช่วยกันสรุปมาแล้ว หรือเมื่อบทเรียนนั้นยากและสลับซับซ้อน หรือเมื่อต้องการจะโยงให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างบทเรียนที่เรียนไปแล้วกีบบทเรียนใหม่ หรือจะโยงให้เห็นความสัมพันธ์ต่อเนื่องของหัวข้อต่างๆในบทเรียนเดียวกัน

6) การสรุปต้องเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่นักเรียน เรียนรู้แล้ว ไปสู่สิ่งที่นักเรียนยังไม่รู้

7) การสรุปบทเรียนที่ดี ควรสรุปเพื่อเป็นการแนะแนวสำหรับการเรียนในบทเรียนต่อไปด้วย[8]

5.5 เทคนิคการใช้สื่อการสอนและอุปกรณ์การสอน

การใช้สื่อการเรียนการสอน ย่อมจะมีเทคนิคที่แตกต่างกันไปตามเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น ลักษณะและคุณสมบัติของสื่อแต่ละประเภท กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน สถานที่ ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือประกอบตลอดจนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น แต่หลักการสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอก็คือ “เงื่อนไขการเรียนรู้” คินเตอร์ ได้ให้ข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ ดังต่อไปนี้

1) ไม่มีวิธีการสอนหรือวัสดุประกอบการสอนชนิดใด ที่จะสามารถใช้กับผู้เรียนและบทเรียนทั่วไปได้ วิธีสอนและวัสดุประกอบการสอนแต่ละประเภทย่อมมีจุดมุ่งหมายเฉพาะของมันเอง

2) ในบทเรียนหนึ่งๆ ไม่ควรใช้สื่อการเรียนการสอนมากเกินไป ควรใช้เพียงแต่เท่าที่จำเป็นเท่านั้น ในบางครั้งก็ไม่ควรใช้สื่ออย่างเดียวตลอด

3) สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ควรจะต้องสอดคล้องกับบทเรียนและกระบวนการเรียนการสอน

---

[8] ทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: http://makoree1.blogspot.com/p/blog-page_4074.htmlเข้าถึงข้อมูล, [23 ก.ค.61].

4) สื่อการเรียนการสอนควรสร้างให้เกิดโอกาสที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเตรียมและการใช้อันก่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ไม่ลืมง่าย

5) ก่อนใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้สอนควรทดลองใช้ก่อนเพื่อความแน่ใจว่าจะใช้ได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพนอกจากนั้นยังต้องจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือประกอบให้พร้อมทุกอย่าง

5.6 การวัดผล

การวัดก่อนเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียน 3 คำนี้มีความเกี่ยวเนื่องกันแต่ต่างกันที่ระยะเวลาและจุดประสงค์ของการวัดและประเมิน มีความหมายทั้งในมิติที่กว้างและแคบดังนี้[9]

1) ก่อนเรียนการวัดและประเมินก่อนเรียนมีจุดประสงค์เพื่อมทราบสภาพของผู้เรียน ณ เวลาก่อนที่จะเรียน เช่น ความรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ก่อนเรียนอาจจะหมายถึง

2) ระหว่างเรียน จุดประสงค์ของการวัดและประเมินระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน โดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียน การวัดและประเมินระหว่างเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย ข้อมูลจากการวัดและประเมินระหว่างเรียนจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้เรียน ครูผู้สอน สถานศึกษา และผู้ปกครอง สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่แตกย่อยมาจากมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3) หลังเรียนจุดประสงค์ของการวัดและประเมินหลังเรียน เพื่อตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน โดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียนและระหว่างเรียน การวัดและประเมินหลังเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยครูผู้สอน สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์[10]

บทสรุป

หลักสิทธิมนุษยชน นับได้ว่าเป็นแนวคิดแห่งศตวรรษที่เกิดขึ้นด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสังคมที่มนุษย์อยู่ร่วม เคารพซึ่งกันและกันอย่างสงบสุข ไม่ข่มเหงทารุณ หรือเลือกปฏิบัติด้วยความแตกต่างของแต่ละคนหลายประเทศมีการปลูกฝังอย่างจริงจัง ถึงกับมีการสอนเป็นเรื่องเป็นราวทั้งในแนวคิดและการปฏิบัติจริงสอนกันตั้งแต่เด็กที่เข้าสู่วัยที่สามารถรู้ผิดชอบชั่วดีได้ แต่เรื่องสิทธิมนุษยชนได้อยู่ในระบบการสอนตาม

---

[9] ทิวัตถ์ มณีโชติ, **การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2549) หน้า 11-12.

[10] มนชิดา เรืองรัมย์, “การพัฒนาแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทาการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556) หน้า 45.

โรงเรียนของไทยแล้วหรือยัง หรือถ้าเข้าไปในหลักสูตรแล้ว มีความก้าวหน้าไปมากน้อยแค่ไหน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อต้องเผชิญความท้าทายของบริบทสังคมแบบไทยๆ คนที่รับผิดชอบต่อตัวเองและต่อส่วนรวมซึ่งฟังดูดี ยกตัวอย่างที่โครงการจิตอาสา ให้นักศึกษาออกไปรับผิดชอบต่อสังคม และกระทำในรูปแบบของการบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับมโนทัศน์ของสังคมไทยเกี่ยวกับคุณค่าแบบไทยๆ บนฐานของพุทธศาสนาโดยเฉพาะกฎแห่งกรรมที่ครอบสังคมไทยไว้ ไม่ได้มองปัญหาบนโครงสร้าง แต่เป็นเรื่องปัจเจกที่ต้องไปแก้ปัญหากันเอง การแก้ไขมักเป็นการแก้ไขที่พฤติกรรมของแต่ละคน หรือช่วยในระดับบุคคล[11]

เทคนิคและวิธีการสอน ให้ความรักแก่นักเรียน พร้อมๆไปกับเนื้อหาวิชาเรียน ครูควรแนะนำวิธีเรียนรู้ให้แก่เด็ก ดูแลและเอาใจใส่นักเรียน เหมือนกับการสร้างงานฝีมือขึ้นสักชิ้นที่เต็มไปด้วยอารมณ์และความรู้สึก ทำให้การเรียนการสอนนั้นมีความหมายขึ้นมาจนเกิดเป็นความผูกพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์สอนให้นักเรียนเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และฝึกให้นักเรียนคิดให้บ่อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ให้ผู้เรียนเข้าใจว่าความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในเฉพาะหนังสือเท่านั้น ครูยังควรเชื่อมช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญในเรื่องที่นักเรียนสนใจ โดยครูให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการปฏิบัติ และเชื่อมโยงสภาพชีวิตในชุมชนของนักเรียนกับความรู้ที่ศึกษาในโรงเรียนตั้งใจฟังนักเรียน ครูต้องรู้จักตั้งคำถาม สามารถตอบข้อสงสัยแก่นักเรียนได้ และควรระลึกอยู่เสมอว่านักเรียนแต่ละคนในชั้นเรียนมีความแตกต่างกัน ครูควรกระตุ้นการตอบสนองการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะการสื่อสารให้แก่นักเรียนด้วยไม่จำเป็นต้องมีแผนการสอนตายตัว

มีอารมณ์ขัน พยายามอย่าทำตัวให้เครียด ครูควรเล่าเรื่องตลกให้นักเรียนฟังบ้าง การมีอารมณ์ขันจะช่วยทลายกำแพงระหว่างครูกับนักเรียนได้ ครูควรเรียนรู้ที่จะผ่อนคลายบรรยากาศในห้องเรียน และต้องระลึกเสมอว่า ครูก็เป็นมนุษย์ธรรมดาเหมือนกับนักเรียน ที่มีข้อบกพร่องและสามารถกระทำผิดได้เหมือนกันเตรียมตัวให้พร้อม มีความเอาใจใส่ และอุทิศเวลาให้แก่การค้นคว้าหาวิธีถ่ายทอดความรู้ด้านต่างๆให้แก้นักเรียน ครูดีต้องมีการเตรียมการสอนมาอย่างดี มีสื่อการสอนที่พร้อมและวิธีการสอนที่น่าสนใจ ทั้งหมดนี้หมายความว่าครูจะต้องทำงานหนักนอกเวลาด้วย ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บริหาร ทั้งในด้านทรัพยากร และบุคลากร ผู้บริหารควรให้การเสริมแรงครูอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถทำงานได้อย่างปราศจากอุปสรรคปัญหามีจินตนาการ จะเป็นครูที่ดีได้จะต้องรู้จักจัดใช้จินตนาการบ้าง เพราะจะมีผลต่อความคิดริเริ่มใหม่ๆ ลองจ้องไปที่นักเรียนแถวหลังสุด นึกถึงเส้นประสาทที่เชื่อมต่อกันและประกอบกันเป็นรูปร่างรวมตัวเป็นมนุษย์การเรียนรู้ของคนเราคงจะพัฒนาไปเรื่อยๆ อย่างไม่หยุดยั้ง หากครูไม่หยุดนิ่งที่จะเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของทั้งตนเองและนักเรียนไปพร้อมๆกัน ครู คือ วิศวกรสังคมที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างคนรุ่นใหม่ที่สมบูรณ์ขึ้นมา

---

[11] มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 27 กรกฎาคม – 2 สิงหาคม 2561 รายงานพิเศษ : “สิทธิมนุษยชนศึกษา” ก้าวไปถึงจุดไหน? ในระบบการศึกษาและสังคมไทย [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: https://www.matichonweekly.com เข้าถึงข้อมูล [30 กรกฎาคม 2561].

บรรณานุกรม

เฉลิมลาภ ทองอาจ, โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: https://thailanguageinstruction.wordpress.com เข้าถึงข้อมูล, [23 ก.ค.61].

ทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: http://makoree1.blogspot. com/p/blog-page_4074.htmlเข้าถึงข้อมูล, [23 ก.ค.61].

ทิวัตถ์ มณีโชติ. **การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2549.

ทิศนา แขมณี. **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **พุทธวิธีแก้ปัญหาเพื่อศตวรรษที่ 21.** (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2536.

พลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: https://mapichatblog .wordpress.com [23 ก.ค. 61].

มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 27 กรกฎาคม – 2 สิงหาคม 2561 รายงานพิเศษ : “สิทธิมนุษยชนศึกษา” ก้าวไปถึงจุดไหน? ในระบบการศึกษาและสังคมไทย [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: https://www.matichonweekly .com เข้าถึงข้อมูล [30 กรกฎาคม 2561].

มนชิดา เรืองรัมย์. “การพัฒนาแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทาการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2556) หน้า 45.

รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ มีสุวรรณ์, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: http://wiwatmee.blogspot .com/2013/09/blog-post_16, html เข้าถึงข้อมูล, [23 ก.ค.61].

เสน่ห์ จามริก. **พุทธศาสนากับสิทธิมนุษยชน.** (กรุงเทพมหานคร: สานักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2545.

หลักการและวิธีการสอน, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล: http://transistors-tet57.blogspot.com/p/blog-page_5.htmlเข้าถึงข้อมูล, [23 ก.ค.61].